Berlare Galgenberg fase 2

Berlare, Oost-Vlaanderen

2024I215

NOTA

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK

RUBEN WILLAERT NV

8200 SINT-MICHIELS-BRUGGE

TEN BRIELE 14 | BUS 15

AUTEUR:

Ruben Vergauwe

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV. Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL i
INLEIDING ii
1. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN 1
1.1 Administratieve gegevens 1
1.2 Synthese 2
1.3 Gemotiveerd advies 4
BIBLIOGRAFIE 5
BIJLAGE 6

INLEIDING

De initiatiefnemer plant op beide deelzones een nieuwe woonontwikkeling. De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt 9578, de gecombineerde oppervlakte van de deelzones uit deze eerste fase van de ingrepen bedraagt ca. 6211 m².

Het plangebied situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologie te verwachten valt. De archeologienota werd opgemaakt omdat de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen meer dan 1000 m² bedraagt en de gecombineerde oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft meer dan 3000 m² bedraagt (Van Goidsenhoven 2022, Willaert 2022). Op basis van de archeologienota werd een advies geformuleerd naar uitgesteld vooronderzoek.

RUBEN WILLAERT NV is aangesteld om dit uitgesteld vooronderzoek uit te voeren in de eerste plaats door middel van een landschappelijk bodemonderzoek met het oog op een advies naar uitgesteld vooronderzoek, werfbegeleiding, of vrijgave van het terrein. Gezien de fasering van de ingrepen wordt noodzakelijkerwijs het vooronderzoek ook gefaseerd uitgevoerd. Huidige nota vormt het verslag van de 2de fase van het vooronderzoek in functie van de 2de fase van de ingrepen. Fase 1 is reeds uitgevoerd en afgerond (zie Vergauwe 2024).

1. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1.1 Administratieve gegevens

PROJECTCODE	2024I215	
ONDERZOEKSFASE	landschappelijk bodemonderzoek	
BEGINDATUM ONDERZOEKSFASE	19/09/2024	
EINDDATUM ONDERZOEKSFASE	4/10/2024	
BOUNDING GEOMETRY	X_1: 123517	Y_1: 189051
	X_2: 125026	Y_2: 190085
KADASTER [Berlare]	Afdeling 1	Sectie D
	374E, 374F, 374G, 374H, 374E2, 374S2, 374H2, 374K2, 374L2, 374M2	
GEOGRAFISCHE INPLANTING	Figuur 1	

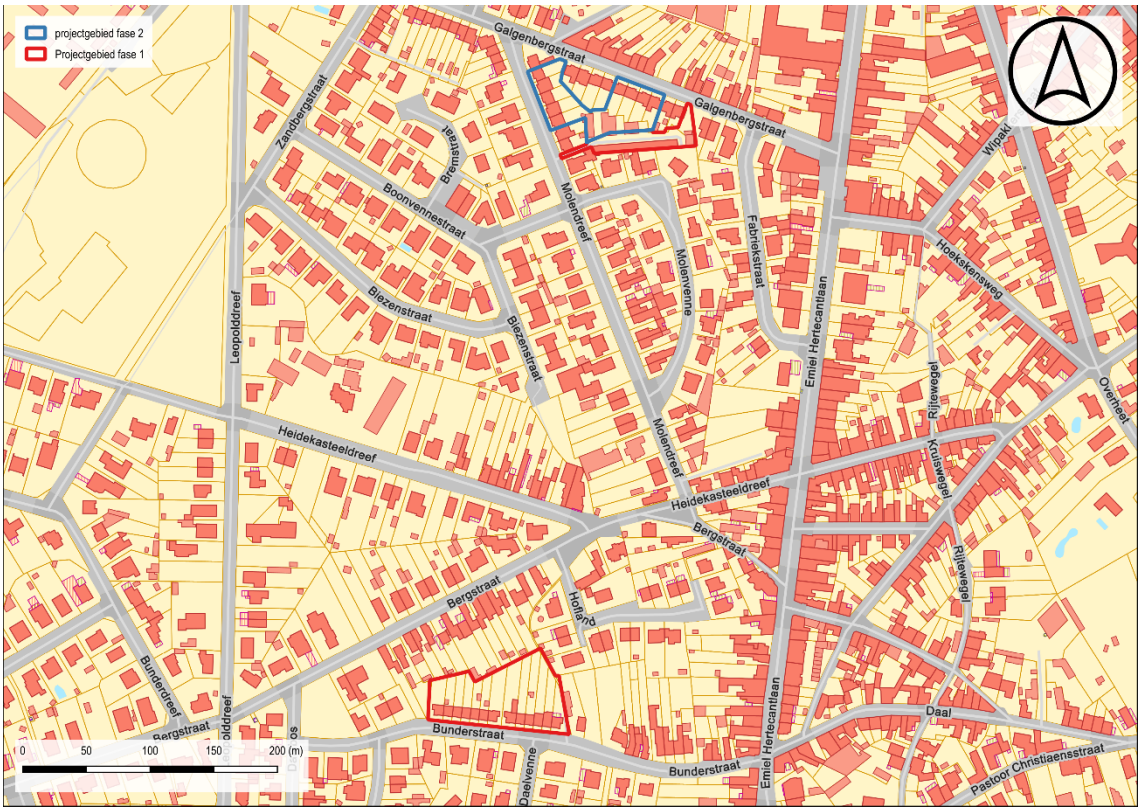

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt).

1.2 Synthese

De opdrachtgever plant de realisatie van 2 nieuwe verkavelingen aan de Galgenstraat en Bunderstraat te Berlare. De noordelijke zone heeft een oppervlakte van ca. 4770 m2 en de zuidelijke zone heeft een oppervlakte van ca. 4810 m2. Op beide zones is reeds een woonwijk ingericht. Hiervan bevindt de bebouwing zich tegen de straatzijde, verder zijn de percelen in gebruik als tuinzone. De bebouwing en bestaande infrastructuur wordt integraal gesloopt in het kader van de geplande ontwikkeling. Ter hoogte van de noordelijke zone worden de werken gefaseerd uitgevoerd. Dit impliceert dat ook het archeologisch onderzoek in de noordelijke zone gefaseerd uitgevoerd zal moeten worden.

Berlare is gelegen in de zandstreek binnen de Vlaamse Vallei. Het dorp is gelegen nabij een meander in de Schelde en is gegroeid vanuit een nederzetting op een zandrug binnen de anders vlakke vallei. De Schelde stroomt ten zuiden van het onderzoeksgebied, ten westen van het onderzoeksgebied bevindt zich het hoefijzervormige donkmeer dat is ontstaan toen een oudere meander is afgesloten van verse watertoevoer (een zgn. ‘oxbow’). Op het DHMV is de zandrug duidelijk te zien. In de noordelijke zone langs de Galgenbergstraat is duidelijk te zien dat de tuinzones merkbaar lager gelegen zijn dan de woningen langs de straat. De zone langs de Bunderstraat helt merkbaar af in oostelijke richting. De Quartairgeologische kaart geeft ter hoogte van de twee zones een profielopbouw weer van eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen tot vroeg-Holoceen die rusten op fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan. De bodemkaart geeft ter hoogte van beide zones geen informatie weer. Het sediment bestaat normaliter uit zand. De locatie, op een verhevenheid nabij de Schelde

moet voor jager-verzamelaars uitermate aantrekkelijk geweest zijn. De armere stuifzandgronden moeten voor landbouw in het verleden minder geschikt zijn geweest.

De cartografische bronnen geven een landelijke omgeving weer. Op de Ferrariskaart is te zien dat de noordelijke zone bestaat uit heidegebied. De zuidelijke zone is weergegeven als akkerland en is ook gelegen op de rand van heide. Deze heide is het gevolg van een overexploitatie van de schralere zandgronden waardoor deze verarmen en weinig geschikt zijn voor permanente bewerking. Ze zijn wel geschikt als extensief graasgebied. In beide zones is geen bebouwing weergegeven op de Kabinetskaart. Op de 19e-eeuwse bronnen is weinig verandering op te merken inzake het landgebruik. Ook doorheen de sequentie luchtbeelden is geen wezenlijke evolutie te zien. Op het oudste luchtbeeld is de huidige bebouwing reeds te zien.

In de ruime omgeving van het onderzoeksgebied zijn meerdere archeologische vindplaatsen en indicatoren gekend. Het merendeel van de gekende archeologische waarnemingen betreffen zogenaamde off-site indicatoren uit de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen waaronder kuilen, greppels en crematiegraven die wijzen op de nabijheid van een nederzetting. In het kader van het SIGMA-plan werden in de ruime omgeving ook enkele booronderzoeken uitgevoerd in functie van artefactensites waarbij lithische artefacten werden gerecupereerd. Ook bij veldprospecties en als toevalsvondsten werd materiaal uit het mesolithicum ingezameld. Naast deze materiële resten zijn eveneens meerdere cartografische indicatoren opgenomen in de CAI die wijzen op de aanwezigheid van laatmiddeleeuwse omwalde hoeves en landelijke infrastructuur. Hoewel de gekende archeologische vindplaatsen een eerder indicatief karakter hebben kan gesteld worden dat de omgeving sinds de steentijden quasi doorlopend werd bezocht en bewoond.

Concreet dient ter hoogte van beide zones uitgegaan te worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed. De verwachting bestaat uit zowel artefactensites als resten van bewoning, begraving of andere activiteiten in de vorm van bodemsporen. Daartegenover staat echter dat op beide zones reeds bebouwing aanwezig is. Mogelijk is door deze bouwactiviteit het bodemarchief verstoord geraakt waardoor bijkomend archeologisch onderzoek niet langer kan leiden tot wezenlijke kenniswinst. In de eerste plaats dient een landschappelijk bodemonderzoek op beide zones de bodemopbouw en verstoringsgraad te evalueren. Mocht blijken dat lokaal bodemhorizonten bewaard zijn die kunnen wijzen op betere bewaringscondities m.b.t. artefactensites dan dienen deze bemonsterd te worden in een verkennend grid. In het geval van een positieve staalname wordt dit onderzoek aangevuld met waarderende archeologische boringen en/of testvakken. Met betrekking tot erfgoed bestaand uit bodemsporen is een proefsleuvenonderzoek op beide zones de meest geschikte onderzoeksmethode indien dit nog kan leiden tot wezenlijke kenniswinst.

Hoewel op basis van de landschappelijke factoren en de gekende waarden ter hoogte van het onderzoeksgebied uitgegaan kan worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed blijkt uit de waarnemingen van het landschappelijk bodemonderzoek dat het bodemarchief in het projectgebied voor de **tweede fase** van de geplande ingrepen vlakdekkend diep is verstoord, tussen minstens 94 cm en maximaal 140 diep. Het potentieel tot nuttige archeologische kenniswinst in dit gebied wordt laag ingeschat.

De interpretaties van deze tweede fase van het landschappelijk bodemonderzoek liggen in het verlengde van die uit de eerste fase (Vergauwe 2024a), waarvan de aktename van de nota reeds voltooid is.

1.3 Gemotiveerd advies

Op basis van de interpretaties uit het landschappelijk bodemonderzoek wordt het potentieel voor nuttige kennisvermeerdering door verder archeologisch vooronderzoek geëvalueerd. Hieruit blijkt dat gezien de vlakdekkende en lokaal diepe verstoring van de bodem het potentieel voor verder onderzoek naar zowel steentijd vondstenconcentraties als archeologische sporenconcentraties zeer laag wordt ingeschat. **Als gevolg wordt geen verder onderzoek geadviseerd en wordt het onderzochte projectgebied binnen de grenzen van de tweede fase van de geplande ingrepen vrijgegeven**.

BIBLIOGRAFIE

LITERATUUR

Van Goidshoven, W. (2022) *Archeologienota Berlare Galgenbergstraat – Bunderstraat (Berlare, Oost-Vlaanderen)*, Deel 2: Programma van Maatregelen, Sint-Michiels.

Vergauwe, R. (2024a) *Nota Berlare Galgenberg fase 1 (Berlare, Oost-Vlaanderen)*, Deel 1: Verslag van Resultaten, Sint-Michiels.

Vergauwe, R. (2024b) *Nota Berlare Galgenberg fase 1 (Berlare, Oost-Vlaanderen)*, Deel 1: Programma van Maatregelen, Sint-Michiels.

Willaert, A. (2022) *Archeologienota Berlare Galgenbergstraat – Bunderstraat (Berlare, Oost-Vlaanderen)*, Deel 1: Verslag van Resultaten, Sint-Michiels.

KAARTMATERIAAL

/

DIGITALE BRONNEN

www.geopunt.be

BIJLAGE

FIGURENLIJST

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt).....2